

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2011 m. lapkričio 4 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų: Gražinos Davidonienės, Janinos Stripeikienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja) ir Prano Žeimio,

rašytinio proceso tvarka teismo posėdyje išnagrinėjo civilinę bylą pagal **suinteresuoto asmens UAB „A. Sabonio Žalgirio krepšinio centro“** kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2011 m. balandžio 29 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjo K. M. prašymą pripažinti ir leisti vykdyti Lietuvos Respublikoje Lugano Prekybos, Pramonės ir Amatų rūmų arbitražo 2010 m. kovo 30 d. sprendimą byloje Nr. 500002-2006 dėl piniginių sumų priteisimo, suinteresuotas asmuo – UAB „A. Sabonio Žalgirio krepšinio centras“.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

Šioje byloje yra kilęs ginčas dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimą reglamentuojančių teisės normų, o ypač dėl viešosios tvarkos išlygos, aiškinimo ir taikymo.

Lugano Prekybos, Pramonės ir Amatų rūmų arbitražas 2010 m. kovo 30 d. galutiniu sprendimu byloje Nr. 500002-2006 (toliau – Lugano arbitražo teismo sprendimas) patenkino ieškovo K. M. ieškinį ir priteisė iš atsakovo UAB „A. Sabonio Žalgirio krepšinio centro“ ieškovui K. M. 233 412 JAV dolerių sumą, įskaitant asmens pajamų mokestį, bei 25 500 Šveicarijos frankų bylinėjimosi išlaidų. Pareiškėjas – K. M. kreipėsi į Lietuvos apeliacinį teismą, prašydamas pripažinti ir leisti vykdyti Lietuvos Respublikoje Lugano arbitražo teismo sprendimą. Pareiškėjas nurodė, kad bylos šalys 2000 m. birželio 15 d. sudarė sutartį (toliau – Sutartis), pagal kurią bet kokie ginčai, kylantys iš šios Sutarties, bus sprendžiami arbitraže. Ginčo dalykas pagal Lietuvos Respublikos įstatymus gali būti arbitražinio nagrinėjimo dalyku, ginčas kilo iš šalių sutartinių teisinių santykių, o priimtas Lugano arbitražo teismo sprendimas yra galutinis ir todėl nėra kliūčių sprendimą pripažinti ir leisti vykdyti Lietuvoje. Pareiškėjo teigimu, suinteresuotas asmuo (atsakovas) buvo tinkamai informuotas apie vykstantį procesą, pateikė atsiliepimą į ieškinį, pareiškė priešieškinį ir toliau dalyvavo procese. Pareiškėjo teigimu, šalių buvo sudarytas tinkamas, Lietuvos Respublikos imperatyviosioms teisės normoms neprieštaraujantis arbitražinis susitarimas, todėl tarptautinė viešoji tvarka, taip pat Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinti pagrindiniai teisės principai ir moralės normos ar valstybės bei visuomenės interesai nebuvo pažeisti.

II. Lietuvos apeliacinio teismo 2011 m. balandžio 29 d. nutarties esmė

Lietuvos apeliacinis teismas 2011 m. balandžio 29 d. nutartimi tenkino pareiškėjo K. M. prašymą, pripažino Lugano arbitražo teismo sprendimą. Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad Lugano arbitražo teismo sprendimui pripažinti ir vykdyti Lietuvos Respublikoje taikytinos Niujorko konvencijos bei Komercinio arbitražo įstatymo 39 ir 40 straipsnių nuostatos. Pareiškėjas teismui pateikė sportinės veiklos sutarties reikiamai patvirtintą nuorašą bei jo tinkamai patvirtintą vertimą į lietuvių kalbą (T. I, b. I. 8–18), taip pat reikiamai paliudytą Lugano arbitražo teismo sprendimą ir jo vertimą į lietuvių kalbą (T. I, b. I. 19–43). Suinteresuotas asmuo nepateikė į bylą įrodymų, nurodytų Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalyje, kurie būtų pagrindas atsisakyti pripažinti ir vykdyti Lugano arbitražo teismo sprendimą.

Lietuvos apeliacinis teismas analizavo, ar Lugano arbitražo teismo sprendimo pripažinimas neprieštaraus Lietuvos Respublikos viešajai tvarkai, ir nurodė, kad, sprendžiant šį klausimą, pirmiausia turi būti aiškinama sąvoka „viešoji tvarka“. Lietuvos apeliacinis teismas rėmėsi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinimais nurodydamas, kad sąvoka „viešoji tvarka“ tarptautinio arbitražo doktrinoje ir praktikoje aiškinama kaip tarptautinė viešoji tvarka, apimanti fundamentalius sąžiningo proceso principus, taip pat imperatyviasias materialiosios teisės normas, įtvirtinančias pagrindinius ir visuotinai pripažintus teisės principus. Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad, atsižvelgiant į Niujorko konvencijos tarptautinį pobūdį ir tikslus, konvencijoje vartojama sąvoka „viešoji tvarka“ turi būti aiškinama siauriau nei nacionalinė viešoji tvarka ir apimti tarptautinėje praktikoje priimtus imperatyvius standartus. Tokiais viešosios tvarkos pažeidimais gali būti pripažįstami atvejai, kai nustatoma, kad užsienio arbitražo sprendimo pripažinimas ir vykdymas prieštarautų Konstitucijos įtvirtintiems pagrindiniams teisės principams ir moralės normoms, pripažintoms tarptautiniu lygmeniu, arbitražo sprendimas įpareigoja šalis pažeisti imperatyviasias teisės normas ar nevykdyti teismo sprendimo, arbitražo sprendimas išgautas prievarta, apgaule ar grasinimu, pažeisti sąžiningo proceso principai ir pan. Vertindamas suinteresuoto asmens argumentus, kad Lugano arbitražo teismo sprendimo pripažinimas prieštarautų viešajai tvarkai, Lietuvos apeliacinis teismas pažymėjo, kad pareiškėjo K. M. ir suinteresuoto asmens UAB „A. Sabonio Žalgirio krepšinio centro“ sudarytoje Sutartyje esančios nuostatos dėl sutarties nenutraukiamumo negalima laikyti diskriminuojančia suinteresuotą asmenį, ir, išanalizavęs minėtos Sutarties nuostatas, nurodė, kad Sutarties sąlygos yra aiškios, todėl jų aiškinimui netaikomos CK 6.193 straipsnio 4 dalies įtvirtintos sutarčių aiškinimo taisyklės. Be to, Lietuvos apeliacinis teismas atkreipė dėmesį į tai, kad sportinės veiklos sutartys pasižymi tam tikra specifika: jos yra sudaromos sezono pradžioje, o siekiant apsaugoti sportininkų interesus – paprastai yra nenutraukiamo ir garantuoto pobūdžio. Lietuvos apeliacinis teismas, aptardamas pareiškėjo ir suinteresuoto asmens sudarytos Sutarties sąlygas, nurodė, kad ši Sutartis gali būti nutraukta ir suinteresuoto asmens iniciatyva sutarties XIII skyriuje nustatyta tvarka, t. y. kai medicinos komisija pripažįsta netinkama žaidėjo sveikatos būklę; tik komisijai pripažinus žaidėjo sveikatos būklę tinkama, įsigalioja sutarties nuostatos dėl suinteresuoto asmens negalimumo nutraukti galiojančią sutartį.

Lietuvos apeliacinis teismas vertino, kad negalima sutikti su suinteresuoto asmens argumentu, jog sudaryta Sutartis pareiškėjui suteikia tik teises, o suinteresuotam asmeniui – tik pareigas ir nėra pagrindo teigti, kad Lugano arbitražo teismo sprendimas yra priimtas remiantis diskriminacinėmis Sutarties nuostatomis ir taip pažeidžiantis Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintus teisingumo, protingumo ir geros moralės principus. Be to, Lietuvos apeliacinis teismas pažymėjo, kad suinteresuoto asmens argumentas dėl diskriminacinių sutarties sąlygų, kuriomis remiantis buvo priimtas arbitražo teismo sprendimas, yra susijęs su ginčo nagrinėjimu iš esmės arbitraže ir priimto teismo sprendimo pagrįstumu ir teisėtumu, o nagrinėdami prašymus pripažinti užsienio arbitražo sprendimus, teismai nesprensdžia fakto ar materialiosios teisės klausimų, susijusių su ginčo nagrinėjimu iš esmės, tikrina ne tai, ar užsienio arbitražo sprendimas yra teisėtas ir pagrįstas, o tai, ar nėra užsienio arbitražų sprendimų negaliojimo pagrindų. Lietuvos apeliacinis teismas taip pat nepagrįstu laikė suinteresuoto asmens argumentą dėl to, kad pareiškėjui tarptautinio

arbitražo teismo sprendimu buvo priteistas atlyginimas už paslaugas, kurių jis nesuteikė ir kad toks priteistas atlyginimas yra baudinės netesybos. Lietuvos apeliacinis teismas sprendė, kad nėra pagrindų, nurodytų Niujorko konvencijos V straipsnyje bei Komercinio arbitražo įstatymo 40 straipsnyje, dėl kurių turėtų būti atsisakoma pripažinti ir leisti vykdyti užsienio arbitražo sprendimą, todėl Lugano arbitražo teismo sprendimas Lietuvos apeliacinio teismo 2011 m. balandžio 29 d. nutartimi buvo pripažintas ir jį buvo leista vykdyti.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimų į kasacinį skundą teisiniai argumentai

Suinteresuotas asmuo 2011 m. gegužės 12 d. kasaciniu skundu prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo 2011 m. balandžio 29 d. nutartį ir priimti naują sprendimą: pareiškėjo K. M. prašymą pripažinti ir leisti vykdyti Lugano arbitražo teismo sprendimą atmesti, priteisti suinteresuotam asmeniui bylinėjimo išlaidas kasacinės instancijos teisme pagal pateiktus dokumentus iš pareiškėjo. Kasatoriaus nuomone, yra Lugano arbitražo teismo sprendimo nepripažinimo pagrindų, kurie nurodyti toliau.

Pirma, prašomas pripažinti ir leisti vykdyti Lugano arbitražo teismo sprendimas prieštarauja Lietuvos Respublikos viešajai tvarkai. Kasatorius nurodo, kad Lugano arbitražo teismo sprendimas prieštarauja Lietuvos Respublikos viešajai tvarkai dėl trijų priežasčių: pirma, viešajai tvarkai prieštarauja tai, kad Sutartis skirtingai nustatė šalių galimybes ją nutraukti: suinteresuoto asmens teigimu, Sutartis apskritai negalėjo būti nutraukta. Toks sutartinis reglamentavimas, kasatoriaus teigimu, neatitinka sutarties šalių lygiateisiškumo principo ir yra diskriminacinio pobūdžio; antra, kasatorius rėmėsi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. vasario 21 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-3-65/2011 ir teigė, kad Sutartis bei jos pagrindu atsiradę teisiniai santykiai labiausiai atitinka ir yra kvalifikuotini kaip atlygintinų paslaugų teikimo santykiai, kuriuos reglamentuoja CK šeštosios knygos XXXV Skyriaus „Atlygintinų paslaugų teikimas“ bendrosios nuostatos, todėl Lugano arbitražo teismo sprendimas prieštarauja imperatyviajai įstatymo normai – CK 6.721 straipsniui, taip pat 1.137 straipsnio 4 daliai; trečia, kasatorius nurodė, kad Sutartis buvo sudaryta prisijungimo būdu, todėl turėjo būti taikoma CK 6.193 straipsnio 4 dalis; šios CK normos netaikymas Lugano arbitražo teismo sprendime, kasatoriaus teigimu, prieštarauja viešajai tvarkai.

Antra, Lugano arbitražo teismo sprendimas prieštarauja Konstitucijos 48 straipsnyje įtvirtintam principui, kad kiekvienas žmogus turi teisę gauti teisingą apmokėjimą už darbą dėl to, kad Lugano arbitražo teismo sprendimas K. M. priteisė atlyginimą už paslaugas, kurių suinteresuotam asmeniui jis nesuteikė. Kasatoriaus teigimu, nepagrįstas Lietuvos apeliacinio teismo 2011 m. balandžio 29 d. nutarties motyvas, kad šis argumentas yra susijęs su arbitražo sprendimo pagrįstumu, tai sprendžiant sprendimo pripažinimo ar leidimo vykdyti klausimą negali būti tikrinama.

Trečia, Lietuvos apeliacinis teismas nepagrįstai atmetė kasatoriaus argumentus dėl to, kad jam Lugano arbitražo teismo sprendimu buvo perkeltos trečiųjų asmenų pareigos. Kasatoriui nutraukus Sutartį su pareiškėju, šis sudarė sutartį su krepšinio klubu „Lietuvos rytas“, pagal kurią pareiškėjas už 2002/2003 sezoną teikiamas paslaugas turėjo gauti 120 000 JAV dolerių, bet vėliau ir ši sutartis buvo nutraukta, o pareiškėjas pasirašė žymiai mažesnės vertės sutartį su krepšinio klubu „Idea Wrocław“, todėl atlyginimo skirtumą turėjo padengti ne kasatorius, bet krepšinio klubas „Lietuvos rytas“. Šios aplinkybės, kasatoriaus teigimu, sudaro atskirą pagrindą nepripažinti Lugano arbitražo teismo sprendimo.

Pareiškėjas 2011 m. birželio 15 d. atsiliepimu į kasacinį skundą prašo Lietuvos apeliacinio teismo 2011 m. balandžio 29 d. nutartį palikti nepakeistą. Pareiškėjas nurodo, kad skundžiama Lietuvos apeliacinio teismo 2011 m. balandžio 29 d. nutartis yra pagrįsta ir teisėta, o visi kasatoriaus kasaciniame skunde nurodomi motyvai iš esmės yra susiję su Lugano arbitražo teismo sprendimo teisėtumo ir pagrįstumo vertinimu, keliant Sutarties nuostatų netinkamo aiškinimo, Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatų netaikymo ir (ar) netinkamo taikymo klausimus. Pareiškėjas nurodė, kad kasatorius, nors ir remiasi CK 6.721 straipsnio 1 dalies netaikymu Lugano arbitražo teismo sprendime aiškinant Sutartį, bylą nagrinėjant Lugano arbitražo teisme šios CK

nuostatos taikymo klausimo net nekėlė. Pareiškėjo teigimu, kasatoriaus argumentų dėl Sutarties III skyriaus nuostatų prieštaravimo imperatyviosioms įstatymo normoms ir (ar) viešajai tvarkai vertinimas reikštų Sutarties nuostatų galiojimo tikrinimą, o tai nėra nagrinėjamo ginčo dalykas ir juo negali būti dėl Niujorko konvencijos V straipsnio ir CPK 810 straipsnio 4 dalies nuostatų. Pareiškėjas atsiliepime į kasacinį skundą taip pat nurodė, kad Sutarties pagrindu kilę teisiniai santykiai yra profesionalaus sporto, o ne atlygintinų paslaugų teikimo santykiai, todėl kasatoriaus nurodoma CK 6.721 straipsnio 1 dalis netaikytina net ir vertinant galimą Sutarties prieštaravimą ar neatitiktį jai.

Pareiškėjas nurodo, kad apibendrinus Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką matyti, jog viešosios tvarkos suvokimas pagal Niujorko konvenciją yra siauras, apimantis tik fundamentaliausius tarptautinėje erdvėje pripažįstamus principus, kurių negali nepaisyti jokia civilizuota valstybė, todėl ne bet koks prieštaravimas imperatyviosioms Lietuvos Respublikos teisės normoms gali būti pakankamas pagrindas atsisakyti pripažinti užsienio arbitražo sprendimą, o pernelyg griežtų viešosios tvarkos kriterijų taikymas neatitiktų Niujorko konvencijos prasmės ir tikslo. Kasatorius nepateikė jokių įrodymų, kad Lugano arbitražo teismo sprendimo pripažinimas ir leidimas vykdyti prieštarautų Lietuvos Respublikos viešajai tvarkai. Pareiškėjas pažymėjo, kad Sutarties III skyriaus nuostata dėl to, jog kasatorius, jo teigimu, neturėjo teisės nutraukti Sutarties jokiais pagrindais, o tokia pareiškėjo teisė buvo visiškai neapribota, reiškia, kad Sutarties III skyriuje nustatyta nenutraukiamumo sąlyga ir pateikiamas šios sąlygos išaiškinimas. Pareiškėjo teigimu, tokios nenutraukiamumo sąlygos yra įprastos, plačiai pripažįstamos bei taikomos sportinės veiklos sutartyse, ir kasatorius, kaip profesionalus krepšinio klubas, negalėjo nežinoti nenutraukiamumo sąlygos suteikiamų garantijų žaidėjui, juolab kad nagrinėjamo ginčo atveju buvo nustatyta šios sąlygos reikšmė. Be to, pareiškėjo teigimu, bylos nagrinėjimo Lugano arbitražo teisme metu kasatorius nekėlė Sutarties III skyriaus sąlygos diskriminacinio pobūdžio ar prieštaravimo viešajai tvarkai argumentų bei nelaikė, kad ji pažeidžia jo teises. Be to, pareiškėjo teigimu, Lugano arbitražo teismo sprendimu jam buvo priteisti netiesioginiai nuostoliai, kuriuos priteisti nedraudžia Lietuvos Respublikos teisės aktai. Pareiškėjas nurodė, kad kasacinis skundas yra nepagrįstas, nes jame pateikti motyvai susiję su iš esmės Lugano arbitražo teismo sprendimo teisėtumu ir pagrįstumu vertinimu, be to, jame nenurodyti jokie motyvai, patvirtinantys, kad Lugano arbitražo teismo sprendimo pripažinimas ir vykdymas prieštarautų Lietuvos Respublikos įstatymuose įtvirtintai viešajai tvarkai, kurių nebūtų įvertinęs ar kuriuos būtų netinkamai įvertinęs Lietuvos apeliacinis teismas. Atsiliepimu į kasacinį skundą prašoma Lietuvos apeliacinio teismo 2011 m. balandžio 29 d. nutartį palikti nepakeistą.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl viešosios tvarkos išlygos sprendžiant užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo klausimą aiškinimo ir taikymo

Teisėjų kolegija konstatuoja, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas savo formuojamoje praktikoje yra nurodęs, jog pagal Konstitucijos 135 straipsnį Lietuva vadovaujasi visuotinai pripažintais tarptautinės teisės principais ir normomis. Tarptautinės sutartys, ratifikuotos Lietuvos Respublikos Seimo, yra Lietuvos Respublikos teisinės sistemos dalis (Konstitucijos 138 straipsnio 3 dalis). Seimas 1995 m. sausio 17 d. nutarimu Nr. 1-760 ratifikavo 1958 m. Niujorko konvenciją dėl užsienio arbitražinių teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo. Taigi ši Konvencija yra Lietuvos Respublikos teisinės sistemos dalis, reglamentuojanti arbitražo sprendimų pripažinimą ir vykdymą Lietuvos Respublikoje, kuri taip pat reglamentuoja Komercinio arbitražo įstatymas ir Civilinio proceso kodeksas. Civilinio proceso kodekso 773–779 straipsniai įtvirtina bendrąją tvarką, kuria

remiantis Lietuvos Respublikoje pripažįstami ir leidžiami vykdyti arbitražinių teismų sprendimai, Komercinio arbitražo įstatymas detalizuoja pripažinimo ir leidimo vykdyti procedūrą, jo 39 straipsnis taip pat numato, kad arbitražinio teismo sprendimas, priimtas bet kurioje valstybėje – 1958 m. Niujorko konvencijos dalyvėje, Lietuvos Respublikoje pripažįstamas ir vykdomas pagal Komercinio arbitražo įstatymo 39 ir 40 straipsnių nuostatas, taip pat remiantis 1958 m. Niujorko konvencija.

Komercinio arbitražo įstatymo 40 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad arbitražinio teismo sprendimą pripažinti ir vykdyti atsisakoma, jei jo pripažinimas ir vykdymas prieštarauja Lietuvos Respublikos įstatymų įtvirtintai viešajai tvarkai. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas savo nuosekliai formuojamoje praktikoje yra nurodęs, kad „sąvoka „viešojo tvarka“ tarptautinio arbitražo doktrinoje ir praktikoje aiškinama kaip tarptautinė viešojo tvarka, apimanti fundamentalius sąžiningo proceso principus, taip pat imperatyviasias teisės normas, įtvirtinančias pagrindinius ir visuotinai pripažintus teisės principus” (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2004 m. lapkričio 17 d. nutartis civilinėje byloje *A. V. individuali įmonė vs. K. C. firma „Schwarz“*, bylos Nr. 3K-3-612/2004, bylos Nr. 3K-3-612/2004, 2006 m. kovo 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *Kipre registruota įmonė Duke Investment Limited v. Kaliningrado sritis ir Kaliningrado srities regioninis vystymo fondas*, bylos Nr. 3K-7-179/2006, 2006 m. liepos 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *AS „Super FM“ vs. UAB „Laisvoji banga“*, bylos Nr. 3K-3-434/2006, 2008 m. rugsėjo 30 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *Baltarusijos Respublikos Prezidento reikalų valdybos valstybinė gamybos ir prekybos unitarinė įmonė „Belaja Rus“ vs. Britų Virginijos salų bendrovei Westintorg Corp.*, bylos Nr. 3K-3-443/2008). Pagrindinis viešosios tvarkos išlygos tikslas yra apsaugoti fundamentalias pripažįstančiosios valstybės teisinės sistemos vertybes nuo užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo teisinių padarinių, keliančių grėsmę toms vertybėms. Aiškinant ir taikant viešosios tvarkos išlygą, kaip ir kitus galimus arbitražo teismo sprendimo nepripažinimo pagrindus, arbitražo teismų pripažinimo ir leidimo vykdyti procese, būtina atsižvelgti į 1958 m. Niujorko konvencijos tikslą – užtikrinti užsienio arbitražo sprendimų, priimtų išnagrinėjus komercinius ginčus, pripažinimą ir vykdymą ir taip garantuoti arbitražų sprendimų laisvą judėjimą tose valstybėse, kurios yra Niujorko konvencijos narės. Taigi arbitražo teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti procedūroje viešojo tvarka turi būti suprantama siauriau nei nacionalinė viešojo tvarka ir turi būti aiškinama atsižvelgiant į tarptautinį 1958 m. Niujorko konvencijos pobūdį bei jos siekiamus tikslus, taip pat ji turi apimti tokius principus, kurie pasižymėtų universalumu ir, nepriklausomai nuo skirtingų nacionalinių teisės sistemų ir jose galiojančio teisinio reglamentavimo, apgintų svarbiausias vertybes. Viešosios tvarkos universalumas nėra absoliutus – valstybės gali atsisakyti pripažinti ir leisti vykdyti arbitražo teismų sprendimus dėl fundamentalių toje valstybėje galiojančių principų, susijusių su teisingumu ir morale, kuriuos valstybė siekia apsaugoti, taip pat taisyklių, kurios skirtos tarnauti pagrindiniams valstybės politiniams, socialiniams ar ekonominiams interesams bei savo įsipareigojimų kitoms valstybėms ar tarptautinėms organizacijoms. Viešosios tvarkos aiškinimas ir jos tapatinimas su nacionaline viešąja tvarka prieštarautų tikslams, kurių siekia valstybės, tapdamos 1958 m. Niujorko konvencijos dalyvėmis. Nacionalinė viešojo tvarka aiškintina tarptautinės viešosios tvarkos kontekste, o šalys, pasirinkusios ginčų sprendimą arbitraže, turi turėti pagrįstų lūkesčių dėl to, kas yra viešojo tvarka, dėl kurios arbitražo teismo sprendimą gali būti atsisakyta pripažinti bet kurioje 1958 m. Niujorko konvencijos valstybėje narėje. Jei tokia tarptautinė viešojo tvarka apimtų ir kiekvienos valstybės narės nacionalinės teisės nuostatas, „viešosios tvarkos“ sąvoka tarptautiniame komerciniame arbitraže pasidarytų labai įvairi ir, priklausomai nuo jurisdikcijos, kurioje siekiama arbitražo teismo sprendimo pripažinimo, skirtinga savo turiniu. Tokia viešosios tvarkos sampratos įvairovė trukdytų pasiekti arbitražo teismų, kaip alternatyvios ginčų sprendimų sistemos, efektyvumą bei užtikrinti arbitražo procese dalyvaujančių asmenų teisėtų lūkesčių patenkinimą. Dėl to teisėjų kolegija konstatuoja, kad tikslinga ir toliau laikytis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje suformuluotos viešosios tvarkos tarptautiniame komerciniame arbitraže sampratos.

Kasatorius Lugano arbitražo teismo sprendimo prieštaravimą viešajai tvarkai įrodinėja nurodydamas, kad Sutarties jis apskritai neturėjo teisės nutraukti, o toks sutartinis reguliavimas yra

nesąžiningas jo atžvilgiu. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad pripažinimo ir leidimo vykdyti arbitražo teismo sprendimą procesas nereiškia arbitražo teismo sprendimo peržiūrėjimo iš esmės, o įvertinti, ar Sutarties sąlygos nediskriminuoja kasatoriaus, turėjo Lugano arbitražo teismas bylos nagrinėjimo metu, kur kasatorius dalyvavo ir turėjo įrodinėti šias aplinkybes. Taigi šis kasacinio skundo argumentas atmestinas kaip nepagrįstas.

Kasacinio skundo argumentas dėl to, kad Lugano arbitražo teismo sprendimas prieštarauja imperatyviosioms įstatymo normoms – CK 6.271 straipsniui, taip pat 1.137 straipsnio 4 daliai, atmestinas kaip nepagrįstas, nes vien ta aplinkybė, jog nacionalinėje teisės sistemoje egzistuoja tam tikros atskiroms sutarčių rūšims taikomos taisyklės, nereiškia, kad jų netaikymas konkrečiame arbitražo teismo sprendime pažeidžia viešąją tvarką. Viena vertus, taip yra dėl jau nurodytos viešosios tvarkos sampratos tarptautiniame komerciniame arbitraže ir dėl jos universalumo, kita vertus, vertinimas, kokia sutartis buvo sudaryta tarp Sutarties šalių ir kokia teisė taikytina šiai Sutartčiai, nėra arbitražo teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti proceso dalykas, kaip tai paaiškinta toliau.

Dėl Lugano arbitražo teismo sprendimo prieštaravimo Konstitucijos 48 straipsniui

Kasatorius nurodo, kad Lugano arbitražo teismas prieštarauja Konstitucijos 48 straipsniui, nes Lugano arbitražo teismo sprendimas K. M. priteisė atlyginimą už paslaugas, kurių suinteresuotam asmeniui jis nesuteikė. Konstitucijos 48 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad “kiekvienas žmogus gali laisvai pasirinkti darbą bei verslą ir turi teisę turėti tinkamas, saugias ir sveikas darbo sąlygas, gauti teisingą apmokėjimą už darbą ir socialinę apsaugą nedarbo atveju”. Konstitucinio Teismo doktrinoje pripažinta, kad ši nuostata piliečiams garantuoja kelis fundamentalius principus, kurie yra kitų konstitucinių teisių įgyvendinimo prielaidos. Nagrinėjamos bylos kontekste svarbi pirmiau nurodytame Konstitucijos straipsnyje įtvirtinta piliečio teisė gauti teisingą apmokėjimą už atliktą darbą. Konstitucinis Teismas yra išaiškinęs, kad Konstitucijos 48 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta kiekvieno piliečio teisė gauti teisingą apmokėjimą už darbą yra prielaida įgyvendinti daugelį kitų konstitucinių teisių, *inter alia* viena svarbiausių prielaidų įgyvendinti Konstitucijos 23 straipsnyje įtvirtintą nuosavybės teisę; asmeniui, kuris atliko pavestą darbą, pagal Konstituciją atsiranda teisė reikalauti, kad jam būtų sumokėtas visas pagal teisės aktus priklausantis darbo užmokestis (atlyginimas), taip pat kad jis būtų sumokėtas nustatytu laiku (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2009 m. gruodžio 11 d. 2011 m. vasario 14 d. nutarimai). Taigi ši teisė apima darbą atlikusio asmens teisę gauti teisingą apmokėjimą už atliktus darbus. Tačiau Konstitucija, kaip pagrindinis šalies įstatymas, taip pat konstitucinė doktrina nereglamentuoja apmokėjimo už atliktą darbą tvarkos, garantijų, kurios suteikiamos darbdaviams ir darbuotojams apimtį bei jų teisių įgyvendinimo mechanizmo. Konstitucija įtvirtina svarbiausius santvarkos principus, o minėtus klausimus reglamentuoja atskiros teisės šakos – darbo teisė, civilinė teisė, socialinės apsaugos teisė ir kt. Konstitucijos 48 straipsnio 1 dalis įpareigoja asmenis, kurių naudai atliekamas darbas, teisingai atlyginti darbą atlikusiems asmenims, tačiau nenumato, jog darbo rezultata gaunantis asmuo galėtų nukrypti nuo iš anksto sudarytos sutarties sąlygų ir, remiantis šia Konstitucijos nuostata, nemokėti sutarto atlyginimo. Be to, ši Konstitucijoje įtvirtinta nuostata nedraudžia privatiems asmenims susitarti dėl konkretaus atlyginimo dydžio už atliktą darbą, ir toks susitarimas yra reglamentuojamas konkrečios teisės šakos normų, priklausomai nuo susitarimo turinio, ir jis nebus Konstitucijos 48 straipsnyje įtvirtinto principo pažeidimas, nes Konstitucija gina darbuotojo teisę į teisingą atlygį už darbą, tačiau konstitucinėje doktrinoje nėra principo, draudžiančio gauti susitarimu nustatytą atlygį, dėl kurio šalys susitarė sudarydamos tokį susitarimą.

Atsižvelgdama į tai, teisėjų kolegija sprendžia, kad kasatoriaus argumentas dėl to, kad Lugano arbitražo teismo sprendimas, įpareigojantis sumokėti pareiškėjui Sutartyje nurodytas sumas, prieštarauja Konstitucijos 48 straipsnio 1 daliai, nes šiame straipsnyje įtvirtinta nuostata netaikoma kasatoriui kaip paslaugų (naudos) gavėjui pagal sudarytą Sutartį, teisiškai nepagrįstas.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas savo praktikoje ne kartą pažymėjo, kad tiek pagal CPK, tiek pagal Niujorko konvencijos nuostatas sprendžiant dėl užsienio valstybės arbitražo sprendimo pripažinimo negali būti tikrinamas užsienio arbitražo sprendimo teisėtumas ir pagrįstumas (CPK 810 straipsnio 4 dalis, Niujorko konvencijos V straipsnis). Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje nuolatos pažymima, kad teismas, sprenddamas užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo klausimą, neturi teisės arbitražo teisme išspręsto ginčo nagrinėti iš esmės, spręsti fakto ar materialiosios teisės klausimų, susijusių su ginčo nagrinėjimu iš esmės, tikrinti arbitražo sprendimo teisėtumo ir pagrįstumo. Pripažinimo procedūra reiškia tik nepripažinimo pagrindų, nustatytų Niujorko konvencijos V straipsnyje, buvimo ar nebuvimo patikrinimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011 m. liepos 8 d. nutartis, priimta civilinėje byloje pagal *pareiškėjo SIA „Bolderaja LTD“ pareiškimą*, bylos Nr. 3K-3-323/2011, 2008 m. rugsėjo 30 d. nutartis, priimta civilinėje byloje pagal *Baltarusijos Respublikos Prezidento reikalų valdybos valstybinės gamybos ir prekybos unitarinės įmonės „Belaja Rus“ pareiškimą*, bylos Nr. 3K-3-443/2008; 2006 m. kovo 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje pagal *Kipre registruotos įmonės Duke Investment Limited pareiškimą*, bylos Nr. 3K-7-179/2006; 2004 m. lapkričio 17 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *A. V. individuali įmonė vs. K. C. firma „Schwarz“*, bylos Nr. 3K-3-612/2004; 2003 m. vasario 26 d. nutartis, priimta civilinėje byloje pagal *Černygovo valstybinio miškų ūkio susivienijimo „Černygovles“ pareiškimą*, bylos Nr. 3K-3-278/2003; kt.).

Nagrinėjamoje byloje teismas, sprenddamas dėl arbitražo sprendimo pripažinimo, privalėjo *ex officio* patikrinti, ar nėra Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalyje ir Komercinio arbitražo įstatymo 40 straipsnio 2 dalyje nurodytų atsisakymo pripažinti bei vykdyti arbitražo sprendimą pagrindų, taip pat įvertinti visus suinteresuoto asmens nurodytus argumentus. Tačiau prašymą pripažinti ir leisti vykdyti arbitražo sprendimą nagrinėjantis teismas neturi teisės vertinti priimto Lugano arbitražo teismo sprendimo turinio, t. y. vertinti, ar Lugano arbitražo teismo priimtas sprendimas teisėtai ir pagrįstai priteisė nurodytų sumų mokėjimą kasatoriui. Vertinimas, ar priimtas Lugano arbitražo teismo sprendimas iš tiesų perkėlė kasatoriui trečiųjų asmenų pareigas, reikštų Lugano arbitražo teismo sprendimo peržiūrėjimą iš esmės, o toks peržiūrėjimas sprendžiant klausimą dėl arbitražo teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti yra negalimas. Kaip teisėjų kolegija jau pažymėjo, vien ta aplinkybė, kad nacionalinėje teisėje egzistuoja tam tikros sutarčių aiškinimo ir taikymo taisyklės ir jomis remiantis galimai Sutarties aiškinimas ir taikymas nacionalinėje teisėje būtų kitoks, nei pateiktas arbitražo teismo sprendime, vien tai savaime nesudarytų viešosios tvarkos pažeidimo kaip pagrindo nepripažinti Lugano arbitražo teismo sprendimo pagal Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies b punktą ir Komercinio arbitražo įstatymo 40 straipsnio 2 dalies 2 punktą. Teisėjų kolegija nurodo, kad kasatorius privalėjo visus su Sutarties aiškinimu susijusius klausimus kelti ginčo nagrinėjimo metu arbitražo teisme ir būtent jame įrodinėti šias aplinkybes, nes būtent arbitražo teismas nagrinėjo šalių ginčą iš esmės. Pagal bylos duomenis, kasatorius dalyvavo arbitražo teismo procese, todėl turėjo visas galimybes įrodinėti aplinkybes, susijusias su Sutarties aiškinimu ir taikymu. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad negalima per arbitražo teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti procedūrą kompensuoti šalies netinkamo ar nepakankamo dalyvavimo ir aktyvumo arbitražo teismo procese – jei šalis neįrodė tų aplinkybių, kurios sudaro arbitražo teismo sprendimo turinį, jo nagrinėjimo arbitražo teisme metu, ji negali remtis šiomis aplinkybėmis kaip pagrindu nepripažinti ir neleisti vykdyti arbitražo teismo sprendimo. Taigi Lietuvos apeliacinis teismas skundžiamoje nutartyje pagrįstai nenagrinėjo suinteresuoto asmens argumento, jog jam Lugano arbitražo teismo sprendimu buvo perkeltos trečiųjų asmenų pareigos, taip pat kasacinis skundas dėl šios dalies atmestinas kaip nepagrįstas.

Iš UAB „A. Sabonio Žalgirio krepšinio centras“ priteistina 27,90 Lt išlaidų, susijusių su bylos procesinių dokumentų įteikimu, Lietuvos valstybei (CPK 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 96 straipsnis, 340 straipsnio 5 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Lietuvos apeliacinio teismo 2011 m. balandžio 29 d. nutartį palikti nepakeistą .

Priteisti iš UAB „A. Sabonio krepšinio centras“ valstybei 27,90 Lt išlaidų, susijusių su bylos procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Gražina Davidonienė

Janina Stripeikienė

Pranas Žeimys